Suure-Jaani linna,
Suure-Jaani valla
ja
Olustvere valla
ajaleht

Nr. 9 (42)
September 2003

LEOLE

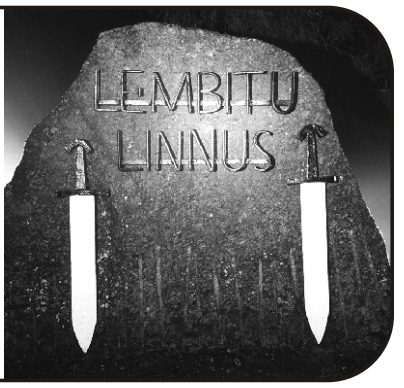

SEPTEMBER
Anno Domini 2003

September. Selja taha on jäänud puhkuste ja reisimise aeg. Käes on saagi koristamise ja uute alguste kuu.

Traditsiooni kohaselt algab Eestis esimesel septembril – teadmiste päeval – õppetöö enamuses koolides. Iga aastaga räägitakse järjest rohkem elukestvast õppimisest. Uued teadmised on vajalikud igal elualal ja kõigile.

On sümboolne, et teadmiste ja rahu päev on ühel päeval. Ütleb ju vanahiina mõtteteragi, et sõja põhjuseks on teadmatus selle tulemustest.

Rahvakalendri tähtpäevadest on septembris tuntuimad madisepäev ja mihklipäev.

Suure-Jaanis öeldi vanasti, et kustpoolt madisepäeval tuul on, sealt tuleb kõige selle talve sula.

Mihklipäeval ennustati samuti ilma. Öeldi, et kui mihklipäeva paiku müristab, siis tuleb soe ja pikk sügis, kui mihklipäeval tuul lõunast on, siis on pööripäevani enam soe kui külm ilm, aga kui tuul põhja poolt on, siis saavat külm tali olema.

Viljandist on kirja pandud, et kui mihklepäev vanas kuus on, siis sel aastal tuleb vana siimnega külida; kui jälle noores kuus on, siis uue siimnega.

Lõuna Viljandimaal – Paistus ja Tarvastus – tegid karjased mihklipäeval karja juures kooke, keetsid ja küpsetasid. Mitmel pool öeldi, et mihklipäevaks peavad kõik tööd lõpetatud olema. Siis tapeti oinas ja tehti muud head-paremat – kus sepikut ja õlut, kus porgandipirukat, kus karaskit, kus kaale, liha ja kartulit.

Septembris on sünniaastapäevad Villem Kapil ja Mart Saarel. Villem Kapi sünnist möödub tänavu 90 aastat. Mart Saart peetakse selgi korral meeles 6. septembril Hüpassaares toimuva juba traditsiooniks saanud laulupäevaga.

Kuu keskel ees seisva otsustava valikuga seoses meenutan siinkohal 23. augustil Paides kirja pandut: "Kõige halvem valik on mitte valida. Ära arva, et Sinust ei olene midagi ja tee oma valik ise, et keegi teine ei otsustaks Sinu eest Sinu enese ja Eestimaa saatust!"

Ilusat saabuvat sügist ja teadasaamiste rohket kooliaastat kõigile!

Leili Kuusk
leili@suure-jaani.ee

Peaminister Juhan Parts linnale kingitust üle andmas

Suure-Jaani 65

Augustikuu kahel esimesel päeval tähistas Suure-Jaani linn oma 65. aastapäeva.

Reedel oli põhitähelepanu lastel. Aastapäevaürituste avamisele järgnes orienteerumismäng "Tunne oma kodulinna". Kolmeliikmelised võistkonnad otsisid aadressi järgi objekte, kus neid ootasid lisaks küsimused. Igast kontrollpunktist saadi kaasa õhupall, mis tuli tervena finišisse toimetada. Tublimaks osutusid võistkonnad "Hopp" ja "Võimsad Pardid". Väiksemad jooksid samal ajal 65 meetri distantsil. Veel sai osaleda osavusmängudes ja linnale sünnipäevakaarti meisterdada. Fantaasiarikkaimad kaardid tegid Grete Akenpärg, Merlyn Valma ja perekond Siim.

Sõpruslinnast Ulvilast oli aastapäevapidustustele saabunud 37-liikmeline delegatsioon. Kõhutantsijate rühm "Lootus" ja Ulvila puhkpill tõid külakostiks pooleteisetunnise kontserdi. Suure-Jaani rahvale üllatuseks ei olnudki kõik 18 kõhutantsijat piitspeenikesed ja verinoored. Kuid ei ümaramad kehavormid ega pisut kõrgem vanus seganud kellelgi tantsust rõõmu tunda. Rühm tegutseb 1996. aastast. Kolmkümmend naist käivad koos, sest kõhutants annab neile nende sõnul võimaluse tunda end naistena. Oma hobi võetakse üsna tõsiselt: on käidud õppereisil Kairos ja hetkel on üks rühma liige Brüsselis kõhutantsu õppimas, aga ka ise õpetamas. Rühmas osaleb mehigi. Nii mõnigi vaataja oli oma suureks üllatuseks sunnitud tõdema, et graatsilisus ei käigi alati kaasas saledusega. Lisaks tantsule pakkusid silmarõõmu tantsijate kaunid kostüümid.

Hakkas juba hämarduma, kui järvel süüdati laulu ja akordionimuusika saatel 65 küünalt. Õhtu lõppes tantsuga "Arturi Juures". Kõik selle päeva üritused olid tasuta.

Laupäeva hommik algas äratusmängudega linnas. Järgnes Ulvila puhkpilli esinemine Muusikapaviljonis ja Suure-Jaani isetegevuslaste kontsert lauluväljakul. Lauluväljakult mindi rongkäiguga kirikusse linna aastapäeva pidulikule jumalateenistusele.

Seejärel toimus linnavalitsuse saalis volikogu esimehe ja linnapea vastuvõtt. Külaliste seas viibis ka peaminister Juhan Parts. Pärast vastuvõttu tutvus peaminister Suure-Jaani Gümnaasiumiga ja selle juurdeehituse probleemidega ning osales Järvepeol.

Aastapäevavastuvõtule oli Suure-Jaani linn palunud ka oma selle sajandi (s.o kahe eelmise aasta) tublimad maksumaksjad. Kaaluka toetuse eest maksumaksjana said linna tänukirjad ja meened Ain Paas, Andres Henk, Andrus Tasak, Kalev Alles, Liis Valdmaa, Raimo Ronimois, Uno Viigand, Vaike Pommer, Veiko Männik ja Villu Grünbaum *(järjestus on tähestikuline).*

Äratusmängud linnas FOTOD: Jaanus Siim

Ulvila kõhutantsijad FOTO: Erakogust

Nagu igal aastal, toimusid seegi kord ümber järve jooksud. Parimateks osutusid Olav Paris, Piret Aidak, Toomas Lillsaaar, Laura Lillsaar, Mikk Pentson ja Egle Pesti. XLIII

Järvepidu kestis traditsiooni kohaselt veel uue päeva päikese tõusteski.

Leili Kuusk

OMAVALITSUSINFO

Suure-Jaani Linnavolikogu
21.08.2003

Võeti vastu Suure-Jaani linna kalmistute eeskirja uus redaktsioon;

loeti esimest korda Suure-Jaani linna 2003. aasta I lisaeelarvet summas 832000.- (kaheksasada kolmkümmend kaks tuhat) krooni;

moodustati rahvahääletuse läbiviimiseks seitsmeliikmeline jaoskonnakomisjon koosseisus esimees Priit Toobal, liikmed Aili Adamson, Sirje Aua, Helle Jürisson, Aave Toomsalu, Ülle Vahtramäe ja Leili Vari;

määrati alljärgnevad kohanimed:

1. Ilmatari plats – Ilmatari tn 5 ja 9 ning Suure-Jaani järve vahele jääv ala;
2. Lembitu plats – Järve ja Liiva tänavate ning Köleri 10, 12, 14 ja Järve 5 vahele jääv ala;
3. Kondase park – Tamme tn 3, Ilmatari tn 9 ja määruse punktis nr 1.1 nimetatud platsi ning Suure-Jaani järvega piirnev ala;

tunnistati vene õigeusu kiriku hoone peremehetuks ehitiseks ning kohustati linnavalitsust see üle andma omandireformi õigustatud subjektile - Eesti Apostlikule Õigeusu Kirikule.

Suure-Jaani Linnavalitsus
11.08.2003, 18.08.2003, 25.08.2003

Määrati hooldajad kahele raske ja kahele sügava puudega linnakodanikule;

määrati toimetulekutoetusi kaheksale perele kokku 9301.- krooni;

väljastati ehitusluba Anneli Grünbaumile Vambola tn 6 elamu ja majandushoone rekonstrueerimiseks;

väljastati kasutusload Jaama, Tallinna ja Vambola tänavate tänavavalgustusele;

väljastati kauplemisluba osaühingule Kehtenel kauplemiseks 30. augustil toimuval Suvelõpupeol;

määrati isikliku sõiduauto kasutamise hüvitis 1000.- krooni kuus Suure-Jaani Kultuurimaja direktori kt-le Maret Aabojale;

algatati Köleri 5 detailplaneering, mille eesmärgiks on uue parkimisplatsi, küttepuude hoidmiseks vajaliku katusealuse ja kõnnitee taastamiseks vajalike ehitustingimuste määramine ning Köleri 5A detailplaneering, mille eesmärgiks on maakasutuse otstarbe, krundipiiride ja ehitusõiguse määramine.

Suure-Jaani Vallavolikogu
21.08.2003

Kinnitati veevarustuse ja heitvee ärajuhtimise teenuse hinna reguleerimise kord;

Otsustati osaleda mittetulundusühingus Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskuses;

Korraldatakse "Sürgavere lasteaia ruumide ehitamiseks koolimaja ruumidesse koos vajaliku juurdeehitusega" riigihanke pakkumismenetlus ja määrati riigihanke eest vastutavaks isikuks Märt Perve;

Nimetati jaoskonnakomisjoni esimehed ja komisjoni liikmed tulenevalt Rahvahääletuse seadusest;

Algatati Tamme Veski kinnistu detailplaneering asukohaga Vihi külas. Planeeringu eesmärgiks on olemasoleva kinnistu sihtotstarbe muutmine, vesiveski taastamine hüdroelektrijaamana ja sellele vastavate ehitustingimuste määramine;

Määrati katastriüksuste sihtotstarbed.

Suure-Jaani Vallavalitsus
21.08.2003

Sivar Joandile anti ehitusluba Anni talu paisjärve rekonstrueerimiseks Epra külas;

Määrati Aivar Rahulaanele kuuluva Reegoldi küla Staadioni 6 kinnistul elamu laienduse ehitamiseks vajaliku projekti koostamiseks projekteerimistingimused;

Kinnitati vabade metsamaade registreerimisleht ja maatükkide asendiplaanid;

Suure-Jaani valla eelarvesse riigieelarvest laekunud vahenditest määrati toimetulekutoetust 32 515 krooni;

Munitsipaalomandisse taotletakse Sürgavere külas Õpetajate katastriüksus;

Määrati jagamisel tekkivate uute katastriüksuste nimed;

Kirjalik nõusolek anti Häli Kivisillale väikeehitise lammutamiseks Nurme majavalduse koosseisus ja majapidamisabihoone ehitamiseks.

Olustvere Vallavolikogu

Nimetati rahvahääletuse korraldamiseks 14.septembril 2003. a jaoskonnakomisjonid valimisjaoskonnas nr 1 Helle Saega – esimees, Ilvi Herronen, Lea Sedrik, Kalju Viisut, Ülle Udras, Tiina Puusild – asendusliige, Endla Pesti – asendusliige ja valimisjaoskonnas nr 2 Merit Laan – esimees, Aire Käo, Reet Marjapuu, Tiiu Olbri, Ülle Kullasepp, Urmas Laan – asendusliige, Eda Luht– asendusliige

Anti üürile korter Keskuse 3-12 Olustvere alevikus konstaablile Raivo Krammile;

Anti üürile korter Kooli 2 Tääksi külas Agur Kõivule;

Anti üürile korter Kooli 3 Tääksi külas Klarika Varikule;

Kehtestati Olustvere aleviku kvartal nr 14 krundi nr 4 detailplaneering (14.08.2003 määrus nr 9);

Seati 50 aastaks hoonestusõigus Olustvere Vallavolikogu 14.08.2003. a määrusega nr 9 kehtestatud detailplaneeringu alusel Olustvere alevikus asuvale kvartal nr 14 krundile nr 6.

Olustvere Vallavalitsus

Olustvere valla eelarvesse laekunud vahenditest määrati toimetulekutoetust 37653 krooni üksi elavatele isikutele ja perekonnale, kelle kuu netosissetulek on alla kehtestatud toimetulekupiiri;

Puudega inimesele seati hooldus ja määrati hooldaja;

Määrati Kuiavere, Tääksi, Ülde, Kuhjavere ja Aimla külas asuva Jaska.Aimla tee teenindusmaa kokku 16,47 ha, sh muu maa 16,47 ha sihtotstarbega transpordimaa;

Kinnistu nr 28032 (Olustvere alevikus) jagamisel tekkivate kahe katastriüksuse nimedeks määrati Aia 4 sihtotstarbega sotsiaalmaa ja Päikese 5 sihtotstarbega ärimaa;

Kinnitati maakasutuste andmine, muutmine, lõpetamine ja maksustamishindade määramine;

Anti ehitusluba Eesti Eneriga AS-le Olustvere lossi elektrivarustuse rekonstrueerimiseks;

Väljastati kauplemisluba OÜ Sarrogole, OÜ Transpo Reisid ja Peeter Miksoni Mäelt Turismitalule.

Kinnitati Olustvere alevikus Päikese 3-2 korteri enampakkumise võitjaks Malle Osol.

14. septembril läheme hääletama

14. septembril 2003 toimub rahvahääletus. Eesti rahvas otsustab siis Euroopa Liiduga ühinemise ning Eesti Vabariigi põhiseaduse täiendamise üle.

Hääletamise korraldamiseks moodustatakse valimisringkonna territooriumil valimisjaoskonnad. Suure-Jaani linnas on harjumuspäraselt üks valimisjaoskond ning hääletamine toimub Lembitu pst 42 asuva linnavalitsuse haldushoone II korruse saalis. Valimiste jaoskonnakomisjoni esimees on Priit Toobal ning liikmed Aili Adamson, Sirje Aua, Helle Jürisson, Aave Toomsalu, Ülle Vahtramäe ja Leili Vari.

Hääletajate nimekiri koostati rahvastikuregistri 15. augusti seisuga. Pärast seda kuupäeva registri elukohaandmetes muudatusi ei tehta ja hääletaja kantakse hääletajate nimekirja selle aadressi alusel, mis oli märgitud registrisse 15. augustil.

Hääletajate nimekirjas tehakse muudatus ja isik kantakse nimekirja üksnes juhul, kui ta ei ole üheski hääletajate nimekirjas.

Hiljemalt 30. augustiks saadeti igale hääletajale hääletajakaart, mis kinnitab registris olemist. Kes hääletajakaarti veel ei ole saanud, peavad pöörduma kohalikku omavalitsusse.

Hääletada saab elukohajärgses jaoskonnas rahvahääletuse päeval 14. septembril kell 9.00–20.00. Eelhääletamine toimub 8.–10. septembril kõigis jaoskondades kell 12.00–20.00.

Eelhääletamise ajal saab hääletada ka väljaspool oma elukohajärgset jaoskonda. Igas vallas ja linnas on vähemalt üks selline jaoskond, mis korraldab väljaspool elukohajärgset jaoskonda hääletamist.

Hääletamissedeli saamiseks tuleb komisjonile esitada kehtiv isikut tõendav dokument (pass, isikutunnistus, juhiluba, pensionitunnistus), millel on isiku nimi, sünniaeg või isikukood ja foto. Hääletamissedel täidetakse hääletamiskabiinis isiklikult. Hääletamissedelil on hääletamisele pandud seaduseelnõu tekst ja küsimus «Kas Teie olete Euroopa Liiduga ühinemise ja Eesti Vabariigi põhiseaduse täiendamise seaduse vastuvõtmise poolt?» Hääletaja teeb sedelil ristikese kas Jah või Ei lahtrisse.

Peale sedeli täitmist murrab valija sedeli kokku ning annab selle jaoskonnakomisjoni liikmele, kes paneb kokkumurtud hääletamissedeli välisküljele jaoskonnakomisjoni pitsati jäljendi. Hääletaja laseb hääletamissedeli hääletamiskasti ise. Kui valija rikub hääletussedeli, on tal õigus rikutud sedeli tagastamisel saada komisjonilt uus sedel. Kui valija ei saa terviseseisundi tõttu hääletada hääletamisruumis, võib ta kirjaliku taotluse alusel hääletada kodus. Taotlus tuleb esitada hiljemalt valimispäeval kell 16.00.

Väljaspool elukohta saab hääletada ainult eelhääletamise päevadel. Rahvahääletuse päeval (14. septembril.) saab hääletada ainult oma elukohajärgses jaoskonnas.

Hääletaja esitab jaoskonnakomisjoni liikmele isikut tõendava dokumendi, mille alusel kantakse hääletaja andmed hääletajate nimekirja. Hääletaja annab allkirja ja saab vastu hääletamissedeli ja kaks ümbrikku. Peale hääletamissedeli täitmist paneb hääletaja sedeli ühte jaoskonnakomisjoni liikme antud ümbrikku. Viimase paneb hääletaja teise ümbrikku ja kirjutab sellele kas ise või jaoskonnakomisjoni liikme abiga hääletaja nime, isikukoodi ja aadressi, mille järgi hääletaja on kantud rahvastikuregistrisse. Ümbriku laseb hääletaja väljaspool elukohajärgset jaoskonda hääletajate sedelitele ettenähtud kasti.

Rahva otsus tehakse hääletamisest osavõtnute häälteenamusega.

Hääletamistulemuste kindlakstegemine on avalik.

OLUSTVERE VALD

Valimisjaoskond nr 1

Aadress: Olustvere loss, Olustvere alevik Viljandi mk

Sidevahendid: 043 74 399

Piirid: Olustvere alevik, Mudiste, Kärevere, Jaska külad

Eelhääletamise info: 8., 9. ja 10. septembril kell 12–20 Olustvere loss, Olustvere alevik Viljandi mk

Esimees: Helle Saega

tel. 056 907 382

Toimub eelhääletamine väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda ja hääletamine valijatele, kelle elukoha andmed on Rahvastikuregistrisse kantud valla või linna täpsusega

Valimisjaoskond nr 2

Aadress: Tääksi Põhikool, Tääksi küla

Sidevahendid: 051 47 389

Piirid: Aimla, Kuhjavere, Kuiavere, Kurnuvere, Mäeküla, Riiassaare, Tääksi, Ülde külad.

Eelhääletamise info: 8., 9. ja 10. septembril kell 12–20 Tääksi Põhikool, Tääksi küla

Esimees: Merit Laan

tel. 051 47 389

SUURE-JAANI LINN

Valimisjaoskond nr 1

Aadress: Lembitu pst 42 71502 Suure-Jaani linn Viljandimaa

Sidevahendid: telefon

043 71 145 faks 043 71 271

Piirid: hõlmab kogu linna territooriumi

Eelhääletamise info: 8., 9. ja 10. septembril kell 12–20 Suure-Jaani linn Lembitu pst 42 II korrus kabinet 217

Esimees: Priit Toobal

tel. 055 572 377

Toimub eelhääletamine väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda ja hääletamine valijatele, kelle elukoha andmed on Rahvastikuregistrisse kantud valla või linna täpsusega

SUURE-JAANI VALD

Valimisjaoskond nr 1

Aadress: Suure-Jaani vallamaja, Nurme 5, 71502 Suure-Jaani

Sidevahendid: enne valimisi 043 55 444, valimiste päeval 043 55 440

Piirid: Karjasoo, Kootsi, Rääka, Vihi, Jälevere, Põhjaka, Lahmuse, Pärakūla, Nuutre, Tällevere, Ängi, Arjadi, Võlli, Kibari, Kõidama ja Lõhavere külad

Eelhääletamise info: 8., 9. ja 10. septembril kell 12–20 Nurme 5, 71502 Suure-Jaani

Esimees: Aivar Veeperv

tel. 043 55 440

Toimub eelhääletamine väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda ja hääletamine valijatele, kelle elukoha andmed on Rahvastikuregistrisse kantud valla või linna täpsusega

Valimisjaoskond nr 2

Aadress: Paala rahvamaja,70401 Reegoldi küla, Suure-Jaani vald

Sidevahendid: 043 79 319

Piirid: Taevere, Reegoldi, Navesti ja Võhmassaare külad

Eelhääletamise info: 8., 9. ja 10. septembril kell 12–20 Paala rahvamaja, 70401 Reegoldi küla, Suure-Jaani vald

Esimees: Rein Türner

tel. 050 36941

Valimisjaoskond nr 3

Aadress: Sürgavere spordihoone, Sürgavere küla, 71401 Suure-Jaani vald

Sidevahendid: 043 75 343

Piirid: Epra, Munsi, Sürgavere, Kabila ja Kerita külad

Eelhääletamise info: 8., 9. ja 10. septembril kell 12–20 Sürgavere spordihoone, Sürgavere küla, Suure-Jaani vald

Esimees: Helgi Linnas

tel. 043 75 340 ja 043 75 343

Veronika Ringo
Suure-Jaani linnasekretär

Ülo Kõpp
13.04.1928 - 03.07.2003

Olen Suure-Jaanis 45 aastat lapsi õpetanud ja töötanud 8 direktori alluvuses. Kõige kauem pidas koolis vastu Ülo Kõpp, kes tuli oma lapsepõlvelinna tagasi 1970. aastal ja töötas siin kuni pensionileminekuni aastal 1988.

Ülo Kõpu enda koolitee viis läbi Suure-Jaani 6-klassilise Algkooli ja Viljandi Maagümnaasiumi Tartu Ülikooli õigusteaduskonda.

1949. aasta küüditamisele järgnes suurpuhastus ülikoolis. Ülo Kõpp kõrvaldati suguluse tõttu tuntud ühiskonnategelase, TÜ rektori ja hilisema piiskopi Johan Kõpuga.

Noor mees otsis kõikjalt tööd ja lõpuks leidis selle Põlvamaal. Pärast Stalini surma õnnestus tal ülikool kaugõppes lõpetada.

Põlvamaal Peri koolis töötamise ajal tehti talle ettepanek astuda parteisse, sest sel ajal pidid koolijuhid olema parteilased. Mis kaalutlus sundis ülikoolist väljaheidetut selle ettepanekuga soostuma?

1956. aasta hakkas ühiskondlikus elus toimuma muutusi – küüditatuid hakati tagasi tooma ja süüdimõistetuid vabastama. Eestis aga takerdus soov midagi muuta juhtijate taha. Juhtijateks olid umbkeelsed muulased ja nn Venemaa eestlased. Nende haridustasemest piisas küll loosungite hõikamiseks, aga mitte riigielu sisuliseks muutmiseks. Ülo Kõpp leidis, et pealtvaatamise aeg on möödas ja nüüd tuleb omal käed külge panna. Nii astus ta parteisse.

1970. aastal tuli Ülo Kõpp tagasi Suure-Jaani, et olla toeks haigele emale. Tal tuli hakata Suure-Jaani Keskkooli direktoriks, kus tal avaneski võimalus "käed külge panna", et midagi muuta.

Esimeseks jõuprooviks oli kooli staadioni ja lasketiiru ehituse lõpetamine. Ehitust oli kavandatud juba 1963. aastal, aga 3 aastat hiljem pidi tollane direktor Eduard Trull nentima, et ühiskondlikus korras käib staadioni ehitus üle jõu. Alles peale ümbruskonna majandite kaasamist õnnestus staadioni ehitus lõpetada. Selle taga seisis Ülo Kõpu organiseerimine, vahendite hankimine ja Martin Binsoli tegelik töö. Üsna varsti peale valmimist saavutas staadion üleliidulisel ülevaatusel parima koolistaadioni nimetuse.

Ka kooliaed saavutas vabariiklikul ülevaatusel esikoha. Täpset aastanumbrit ei mäleta. Veel kolmandalgi alal tuli kool vabariigis esikohale ja saavutas oma grupis parima maakeskkooli nimetuse. See oli õppekabinettide ehitus. Martin Binsol ehitas klassidesse seinakapid ja Ülo Kõpp muretses kabinettidesse tolleaegse tipptehnika: kinoprojektorid, magnetofonid, diaprojektorid, hiljem veel grafoprojektorid.

See oli ka rahvatantsu kõrgaeg koolis. Tegutses kolm segarühma, kes ühel aastal kõik ka Tallinnasse tantsupeole pääsesid.

Oma nime on Ülo Kõpp linna ajalukku jätnud omanimelise järve rajamisega. Järve rajamist on huvitavalt kirjeldanud Johannes Jürisson oma raamatus "Muusikud Kapid ja Suure-Jaani".

Ise pidas Ülo Kõpp oma suurimaks panuseks auto- ja traktoriõpetuse sisseviimist kooli. Ta kirjutas uuele õppeainele programmid, mis ilmusid põllumajandusministeeriumi ja õpetajate täienduskoolituse väljaannetes. Uut õppeainet hakati õpetama 22 maakeskkoolis. Moskvassegi telliti temalt programmid. Ülo Kõpp ise alustas kandidaaditöö kirjutamist teemal "Tehniliste teadmiste aluste õpetamine üldhariduskoolis". Töö jäi pooleli kooli parteialgorganisatsiooni vastutegevuse tõttu.

Iseloomult oli Ülo Kõpp rahulik ja tasakaalukas, alati tõsine ja pisut eraklik. Ta ei olnud ladus suhtleja ega lõbus rahvamees.

Ta oli aus, kompromissitu ja visa töömees. Ega ta teisiti ei olekski saavutanud kõike seda, mida ta jõudis teha Suure-Jaani hüvanguks.

Anne-Mall Pael
Suure-Jaani Keskkooli-Gümnaasiumi õpetaja aastatel 1957–2002

Olustvere Põhikool peab kümnendat sünnipäeva

1993. aasta maikuus otsustasid Olustvere Vallavalitsus ja Viljandi Haridusamet asutada Olustvere Algkooli. Kooli loomise tingis Olustvere aleviku laste elukohalähedase kooli puudumine. Algkool sai suured ja avarad ruumid ühe katuse alla Olustvere Kõrgema Põllumajanduskooliga.

Koolijuhatajaks oli Tiiu Viisut, õpetajatena asusid tööle Katrin Ronimois, Ülle Jänes ja Heli Alliksaar. Koolitädiks oli Margot Kõks. Koolijuhatajana on töötanud Aivar Paas ja alates 1998. aastast on koolidirektori ametis Liivi Lindemann.

1997. aastast nimetati algkool ümber põhikooliks. Tänaseks on meie kooli õpilaste arv kasvanud 121ni ja õpetajaid töötab koolis 14.

Iga kooli jaoks on aasta kõige pidulikumad sündmused 1. september ja 9. klassi lõpuaktus. Meie koolil on võimalus neid aktusi läbi viia Olustvere lossis.

Aastate jooksul on olnud palju toredaid ühisüritusi. Kuna kool on väike, osaleb ürituste ettevalmistamisel ja läbiviimisel enamasti kogu koolipere. Alati on rohkelt osalejaid solistide konkursil "Laulusõber", kooli matemaatikanädalast on välja kasvanud juba ülevabariigiline 8 kooli matemaatikavõistlus. Kõik õpilased saavad oma teadmisi proovile panna erinevatel ainepäevadel ja nädalatel nii emakeeles, ajaloos, geograafias kui ka võõrkeeltes. Meil on ka oma koolibänd, kelle esinemised on väga oodatud.

Olustvere koolis on au sees sport palju osalejaid on nii korvpalli- kui ka jalgpallikoolis ja erinevates treeningrühmades. Ujula olemasolu Olustveres võimaldab meie lastel aastaringselt ujuda. Juba mitmeid aastaid võetakse aktiivselt osa Eesti maaklubide ujumisvõistlustest.

Põnevad on olnud igakevadised lõpuekskursioonid Eestimaa erinevatesse paikadesse. Võimalusi enesearendamiseks ning oma aktiivsuse rakendamiseks on palju ja ühiselt koosveedetud aeg liidab meie kooliperet. Tähtsad ei ole ju ainult koolist saadud teadmised, võib-olla on need oskused, mida hinnetega mõõta ei saa, olulisemadki. Väikese kooli eeliseks on võimalus iga lapsega individuaalselt tegeleda – siin ei jää keegi märkamatuks ega oma murega üksi. Kui palusime õpilastel kooli juubeli puhul väljaantava almanahhi jaoks kirjutada, mida Olustvere kool nende jaoks tähendab, rõhutasid paljud, et see on armas kodune kool, kus õpetajad on noored ja sõbralikud ning neil on laste jaoks aega.

Kuidas on läinud meie vilistlastel? Esimese lennu lõpetaja Kerli Uusen on asunud omandama kõrgharidust, paljud on juba lõpetanud tehnikumi või kutsekooli ja hakanud tööle meeldival erialal. Lõpetajate seas on ka esimesed pereinimesed, on sündinud esimene laps.

Koolis töötatud aja jooksul on olnud palju ilusaid hetki ja meeldejäävaid päevi. Kümme aastat Olustvere Põhikoolis töötamist on teinud minust väikeokooli devendusnõu pooldaja – siin on iga laps tähtis ja laste heaks me ju töötamegi.

Heli Alliksaar

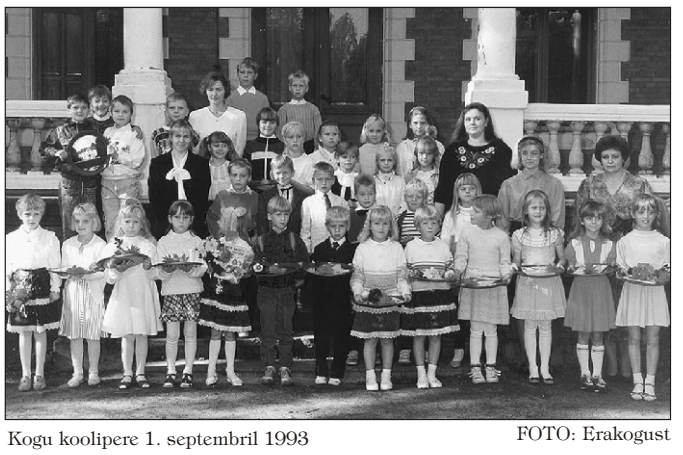

Kogu koolipere 1. septembril 1993 FOTO: Erakogust

Suure-Jaani kalmistu rõõmud ja mured

Suure-Jaani kalmistu ehitised saavad uue näo. Uuendused said alguse konteinerite väljavahetamisest. Ühe suure konteineri asemele tellis OÜ Suure-Jaani Hooldus juhataja kolm väiksemat, mis võimaldas prügi kogumise kalmistul ümber korraldada. Loodame, et saame veel kaks prügikonteinerit juurde. Nii peaks hauaplatside hooldajatel olema kergem prahti paigutada. Juhime Suure-Jaani kalmistu külastajate, Suure-Jaani linna ja selle ümbruse elanike tähelepanu sellele, et kalmistu prügikonteinerid on ainult kalmistult tuleva prahi kogumiseks. Olmepraht siia ei kuulu! Suvel, kui temperatuur oli 30°C, toodi kalmistu prügikonteinerites esse kodudest toidujäätmeid, võikarpe, piimapakke, laste kasutatud pamperseid. Viimased visati lihtsalt konteineri kõrvale maha. Prügi haises ja vaatepilt oli kole. Kalmistul käib palju turiste, kes hindavad nähtu põhjal meie inimeste kultuuritaset. Häbi on.

Kes on kalmistul käinud, on märganud, et uue kuue on saanud kaev, peavärav ja kabeli katus. Kabel on ilusaks valgeks värvitud ka seest. Remondimisel on ka kabeli aknad ning värvimisel uks. Uut värvi ootab välissein. Taastamisel on peavärava jalgväravad. Mõlema Suure-Jaani kalmistu metallväravate eest kannab hoolt kalmistuvaht.

Pöördume palvega vanemate inimeste poole. Ehk on kellelgi mõni foto kalmistu peaväravast, kus väravate kohal olnud aken on veel kinni müürimata. Aken tuleks varasemal kujul taastada. Kui toote foto kalmistuvahi kätte või OÜ Suure-Jaani Hooldus kontorisse, siis teeme sellest koopia – foto saate tagasi.

Kalmistuvahtidena oleme töötanud 11 aastat. Viimastel aastatel on töötegemiseks muretsetud muruniitja, trimmer ja lumepuhur, et suudaksime igasuguse ilmaga tööd teha.

Tähelepanu hauaplatside omanikud!

Suure-Jaani mõlemal kalmistul on praeguseks olemas väga head kaardid, kuhu on märgitud kõigi platside täpsed mõõdud. Need hauaplatside omanikud, kes soovivad paigaldada piirdeid, istutada hekki jne, peaksid kindlasti eelnevalt kalmistuvahiga ühendust võtma, et enne töö alustamist mõõdud maha märkida. Kalmistuvahi poole võite kõigi küsimustega pöörduda telefonidel **043 72 150**, **051 11 655** ja **053 958 348** või tulla **Suure-Jaani Veski 6**. OÜ Suure-Jaani Hooldus telefon on **043 72 054**.

Suure-Jaani kalmistul on ka hooldamata hauaplatse. Mõnel juhul on matustest möödas vaid pool aastat, kuid platse pole hooldatud ega seal kordagi käidud. Pöördume ka omavalitsuste poole palvega leida võimalus hooldada platse, kuhu on matuse korraldanud omavalitsus. Praegu on need platsid hooldamata.

Suur mure on töövahenditega. Kuigi kalmistu rehad ja muud vahendid on märgistatud, "unustatakse" need tihti oma platsi lähedale puu otsa või põõsasse. Ka teistel on tööriistu vaja. Hooligem üksteisest rohkem.

Mõnedele ettevõtjatele ei ole veel selgeks saanud, et enne matust on vaja vormistada dokumendid, registreerida matuse päev ja kellaaeg ning täpsustada matmiskoht. Seda saab teha hauaplatsi valdaja. Kaasa tuleb võtta surmatunnistus ja leinaja isikut tõendavad dokumendid. Matmisloa ja teiste dokumentide vormistamiseks palume isiklikult kohale tulla.

Tiia ja Endel Vendelin
kalmistuvahid

SÕNUMID

"Loitsuke" Viljandimaa laste folkloorilaagris

Sõit Kõrgemäe turismitallu kestis umbes tund aega. Bussis olid peaaegu kõik Loitsukese lapsed, no mitte päris kõik, aga enamus. Sõitsime laagrisse koos Sürgavere tantsurühmaga. Laagripäeva alustasime telkide ülespanemisega. Sel ajal hakkas paduvihma tulema ning läbi suurte pingutuste saime telgid üles. Telgid püsti, vihm järele jäänud, asutasime end matkale Matsi tallu. Enne teeleasumist kinnitasime keha. Retk oli üsna pikk ja päike paistis aina palavamalt. Matk oli meie jaoks erinevate küsimuste abil huvitavamaks tehtud, esimesed viis minnes, teised viis tulles. Need, kes vastasid küsimustele õigesti, said käele templi. Matsi talus oli säilinud vana rehealune ja hulk vanu esemeid, nende seas ka üks pulmakleit, mida Eve-Liina võis selga proovida. Talus esitasid lasterühmad Viljandimaalt pärit muistendeid. "Loitsukese" näidendi "Rahaaugust" kandsid ette poisid.

Laagrisse tagasi jõudnud, loeti templid üle ja parimad said auhinnad: šokolaadist mobiilid. Siis oli pisut vaba aega, mida meie kasutasime telgi ümbertõstmiseks, sest see oli lõkkele liiga lähedal. Seejärel mängisime poistega tätsu ja pärast kaarte. Oi, kui kõvasti müristas, vihma kallas kui oavarrest! Hiljem ilmusid taevasse kaks vikerkaart, see oli ilus vaatepilt.

Uinuda polnud kerge, sest küljealune oli niiske, kuid magama me lõpuks jäime. Üles tõusime juba kell pool viis. Aja parajaks tegemiseks hakkasime lõkke ääres oma märgi riideid kuivatama. Siis tõusid ka sõbrad, pakuti hommikusööki. Päev jätkus kiigelaulude esitamisega, järgnesid erinevad õpitoad. Sai õppida kuuekeelset kannelt, plokkflööti, vanu rahvatantse, laulumänge, pajupilli ja puumänguasjade meisterdamist, patside punumist, kividele maalimist, heinanukkude tegemist ning kuulata muinasjutuvestjat. Pärast näitasid kõik õpitoad, mis selgeks õpiti. Kahju, et osaleda sai ainult ühes töötoas. Ja siis toimuski laagri lõpetamine. Laagrilipu langetasid Eve-Liina ja Minna meie rühmast. Kuna bussi saabumiseni oli veel aega, läksime tiigi peale paadiga sõudma, hiljem istusime kaldal ja vahetasime laagrimuljeid. Mina arvasin, et laagri kava oleks võinud veelgi tihedam olla ja laager ise pikem. Aga muidu oli tore!

Kerttu Olesk
Lasterühmast "Loitsuke"

Minna Räty heinanuku valmistamise õpitoas valminud Heina-Patsik

FOTO: Erakogust

Kuhjavere pakkus poliitikat, sporti ja meelelahutust

Augusti teisel laupäeval said Kuhjaveres kokku mitme valla paljude külade ja seltside esindajad. Rõõmustas, et tulijaid oli ka küladest, kust enne pole Kuhjaverre jõutud: Kiriverest, Kõost, Vana-Võidust, Õisust. Esindatud olid veel Olustvere (Aimla, Ülde, Võhmaküla, Riiassaare külad), Paistu, Saarepeedi, Pärsti ja Suure-Jaani valla külad.

Omavalitsusjuhtidest reageeris kutsele vaid Pärsti vallavanem Erich Palm. Saabujad olid peale tervituskohvi valmis süvenema Euroopa Liidu teemasse. Rahvahääletuseni oli ju jäänud vaid veidi üle kuu. Siis tuleb öelda EI või JAH. Alustas oma küla mees Tiit Kuusik, kes juhib firmat Toru-Jüri. Tema tõi välja hajakülade mure vee pärast. Igaüks eraldi ei suuda oma majapidamisse uut kaevu ehitada, aga kui ühendada jõud ning küsida lisa ka Euroopa Liidu fondidest, siis võib loota positiivsemat lahendust. Nagu Alt-Siimu peremees tõdes, on eestlane ikka oma õigust kaugemalt nõudmas käinud – Peterburist, Moskvast, nüüd siis Brüsselist. Tal endal on see käik varsti plaanis ette võtta. Jääme huviga ootama asjade edasist kulgu. Raha on, aga tuleb osata hästi küsida.

Euroopa Liidu plusse ja miinuseid aitas esile tuua Riigikogu liige Jaanus Männik. Rahvaliidus, kuhu ta kuulub, on suurem osa liikmeskonnast maapiirkondadest. Alustuseks tõdes ta, et regionaalselt ja sotsiaalselt on ebavõrdsus meil kõige suurem. EL on kõige tõsisem organisatsioon, kes jagab raha 15 riigis tasakaalustatult ja regionaalselt ümber – et igal pool oleks võimalik ühtviisi elada. Juttu oli veel võrdsetest tingimustest kauplemisel, piimakvoodist, keelest, kultuurist ja iseseisvusest, globaliseerumisest ja kontsentratsioonist, bürokraatiast ja maksudest ning EL vaatenurgast, et ka vaesus tuleb võrdselt jagada. Järgnes terve rida küsimusi ning arvamuseavaldusi.

Seejärel oligi aeg ühiselt lõunasuppi süüa. Suitsulihaga hernesupp valmis Raba ja Tire talu koostöös.

Õhtupoolik kuulus spordile. Appi olime kutsunud oma ala asjatundjad Merit Laane ja Mare Luhti. Ladusalt kulges võrkpall – võit kuulus Aimla küla tublidele palluritele. Lustiliselt viidi läbi teatevõistlused nii lastele kui täiskasvanutele. Päris naljakas oli päkapikumütsiga (teatepulga asemel) suusatada ja kotis joosta, läbi rõnga hüpata ning väikese vildiga täpsust visata. Kõige rohkem osalejaid oli murukeeglivõistlusel – kokku 18 paari. Peale võistkondlike alade said oma kiirust proovile panna nii kõige nooremad kui eakamad.

Enne, kui ansambel "Viiser" alustas, jagati kätte auhinnad iga ala tublimatele. Võis tajuda, et võidust olulisem oli osavõtt ja siiras lustimine ning kaasaelamine oma küla inimestele.

Korraldajatena jäime päevaga rahule. Arvestades meie suve lühidust ning tegijate ja ettevõtmiste rohkust, tulid, nägid ja võitsid just need, kelle jaoks Kuhjavere oli seekord parim paik oma päeva veeta. Teise külade ja seltside päeva eelarve kaeti Kohaliku Omaalgatuse Programmi ja Olustvere Vallavalitsuse toel. Õisu Rahva Selts avaldas valmisolekut korraldada järgmised külade ja seltside päevad. Kuhjavere aga saab tuleval aastal 405 aastaseks ja see väärib tähistamist.

Siiras tänus kõigile tulijaile ja tegijaile nii Kuhjaverest kui kaugemalt.

Päikselist suvelõppu!

Urve Mukk

Omavalitsejad sportisid Hallistes

Omavalitsustöötajate spordipäeva korraldajaks oli sel aastal Halliste valla rahvas. Päev sattus augusti kohta üllatavalt vihmane ja külm, aga kõik alad viidi halbadest oludest hoolimata siiski läbi. Seekord olid kavas korvpalli vabavisked, võrkpall, petanque, juhtide mitmevõistlus, teatevõistlus ja mälumäng. Kaheksateistkümne osalenud võistkonna hulgas tuli Suure-Jaani linn kolmandaks (1.–2. koht korvpallis, 2. koht petanques, 5.–6. koht juhtide mitmevõistluses ja 5.–7. koht mälumängus), Olustvere vald viiendaks–kuuendaks (1. koht võrkpallis ja 4. koht petanques) ning Suure-Jaani vald seitsmendaks–kaheksandaks (2. koht juhtide mitmevõistluses ja 4. koht võrkpallis).

Võitis Pärsti vald, kes oli parim juhtide mitmevõistluses, petanques ja teatevõistluses ning jagas viiendat–seitsmandat kohta mälumängus. Teiseks tuli Mõisaküla linn. Järgmisel aastal toimub omavalitsustöötajate spordipäev Karksi vallas.

HugoHommik
Spordimetoodik

Põhja-Viljandimaa eakate rukkimaarjapäev Suure-Jaanis

Ühel koosviibimisel tekkis meil Eha Lepikuga mõte korraldada piirkonna eakatele augustikuus üks tore ja meeldejääv simman. Mõte kasvas ja 16. augustil toimuski Suure-Jaani Ilmatari platsil rukkimaarjapäev (päeva nime autor on Tiiu Siim).

Päev koosnes kolmest osast: kontserdist, mokalaadast ja simmanist.

Külalisesinejateks olid Sürgavere naisrühm, Olustvere tantsurühm, Võhma suupillimängijad, Võhma eakate segarühm "Tantsurõõm", Olustvere eakate ansambel "Metsalilled" ja Võhma eakate lauluansambel. Loomulikult esinesid ka võõrustajad: simmanitantsurühm "Hilised õied" ja ansambel "Meelespea". Üheks kontserdi osaks oli ühislaulmine, kus igaüks sai oma häälepaelad valla lasta ja soovi korral ka mikrofoni laulda.

Päeva oodatuimaks külaliseks oli doktor Viktor Vassiljev, kes hoidis rahval tuju üleval ja jagas näpunäiteid, kuidas ka vanas eas on võimalik sporti teha, ennast hästi ja kasulikuna tunda.

Simmanil mängis tantsuks Siimusti kapell, kes ka varem on "Meelespea" klubiüritusel üles astunud.

Ürituse peasponsoriks oli AS "Vilma". Ettevõtte tegevdirektor Rein Triisa, kes on ka Eesti Leivaliidu juhatuse liige, tutvustas firmat ja Eesti Leivaliitu. Ta juhtis tähelepanu leiva söömise vajadusele. "Vilma" tublid perenaised küpsetasid kohapeal pannkooke, mida sai proovida nii moosi kui meega. Degusteerimiseks olid välja pandud erinevad leivasordid ja tutvumiseks firmas toodetavad pulbrid.

Kuna üritus oli heategevuslik, siis oli meil palju toetajaid. Suur tänu Suure-Jaani Linnavalitsus, Suure-Jaani Vallavalitsus, Olustvere Vallavalitsus, Võhma Linnavalitsus, Vastemõisa Vallavalitsus, Suure-Jaani kultuurimaja ja AS "Vilma".

Eriti suured tänud aga Eha Lepikule, Leili Kuusele, Rein Triisale, Veiko Sepale, Aave Toomsalule, Riina Mankinile, perekond Männile, Maret Aabojale, kõikide rühmade juhendajatele ja kõigile neile, kes aitasid kaasa toreda ürituse kordaminekule.

Julgen lubada, et see üritus ei jää viimaseks, vaid on ühe meeldiva traditsiooni alguseks. Kohtumiseni järgmisel aastal rukkimaarjapäeval!

Priit Toobal
Suure-Jaani Linnavolikogu sotsiaalkomisjoni esimees

VANAD OLÜMPIAALAD XVI

9. augustil toimus Suure-Jaani Gümnaasiumi staadionil järjekordne võistlus Vanad Olümpiaalad. Võistluse avas Suure-Jaani linnapea Rein Valdmaa, lipu heiskasid tulevikulootused Liis Uustal ja Jago Hommik.

Võistlused läksid korda: osalejaid oli sel korral vabariigi eri paigust, kokku üle kuuekümne. Ületati mitmeid rekordeid, eriti tublid olid naised.

TULEMUSED

NOORED

60 m jooks paigaltlähtega

1. Liis Uustal (Olustvere)	9,0
Alan Uustal (Olustvere)	8,6
2. Laura Aidak (Sürgavere)	9,8
Jago Hommik (Tallinn)	9,1
3. Liis Toomsalu	10,2
Kaarel Kurvits	9,2

Kaugushüpe paigalt

1. Liis Uustal	1.97
Jago Hommik	2.07,5
2. Laura Aidak	1.78
Alan Uustal	2.03
3. Liis Toomsalu	1.70
Sten Sarv (Viljandi)	1.95

Kõrgushüpe paigalt

1. Laura Aidak	1.00
Jago Hommik	0.90
2. Liis Uustal	0.90
Alan Uustal	0.90
3. Kerli Hommik (Viljandi)	0.90
Karl-Jürgen Kivi (Suure-Jaani)	0.90

Kuulitõuge mõlema käega

1. Laura Aidak	11.84
Taavi Kalvi	12.56
2. Liis Uustal	10.79
Alan Uustal	12.62
3. Kerli Hommik	10.41
Jago Hommik	11.95

NAISED

60 m jooks paigaltlähtega

1. Jane Kalda (Võhma)	8,3
2. Pille-Riin Vendelin (Suure-Jaani)	8,9
3. Merle Kink (Suure-Jaani)	9,1

Järg leheküljel 5

XVI Vanad Olümpiaalad

Algus leheküljel 4

Kaugushüpe paigalt
1. Katrin Ots (Suure-Jaani) 2.37 *
2. Jane Kalda 2.34
3. Merle Kink 2.21

Kolmikhüpe paigalt
1. Jane Kalda 7.25 *
2. Pille-Riin Vendelin 6.26
3. Jane Andrei 6.18

Kõrgushüpe paigalt
1. Aave Hommik (Viljandi) 1.13
2. Pille-Riin Vendelin 1.10
3. Katrin Ots 1.05

Kuulitõuge mõlema käega
1. Katrin Ots 17.29 (10.11+7.18)
2. Aave Hommik 15.08 (7.95+7.13)
3. Merle Kink 14.75 (8.38+6.37)

Kettaheide mõlema käega
1. Katrin Ots 51.18 (31.05+20.13)*
2. Merle Kink 45.56 (29.20+16.36)
3. Aave Hommik 45.43 (26.96+18.47)

Odavise mõlema käega
1. Katrin Ots 55.57 (40.74+14.83)*
2. Merle Kink 41.22 (31.14+10.08)
3. Aave Hommik 40.46 (26.25+14.21)

Raskusheide (12,5 kg)
1. Katrin Ots 6.59
2. Aave Hommik 6.04
3. Aage Õunap (Viljandi) 5.77

MEHED

60 m jooks paigaltlähtega
1. Virgo Õitspuu (Võhma) 7,3
2. Asner Kolla (Tallinn) 7,4
3. Jaanus Hiiemäe (Tartu) 7,7

Kaugushüpe paigalt
1. Peep Päll (Tartu) 3.01
2. Asner Kolla 2.90,5
3. Hannes Männik (Võhma) 2.88

Kolmikhüpe paigalt
1. Asner Kolla 8.82
2. Indrek Kaskpeit (Suure-Jaani) 8.71
3. Peep Päll 8.65

Kõrgushüpe paigalt
1. Indrek Kaskpeit 1.56
2. Peep Päll 1.53
3. Aivar Hommik (Viljandi) 1.50

Kuulitõuge mõlema käega
1. Olev Kitvel (Saku) 24.84 (13.52+11.32)
2. Ain Arro (Tartu) 22.56 (12.72+9.84)
3. Sven Simuste (Suure-Jaani) 21.93 (13.14+8.79)

Kettaheide mõlema käega
1. Kalle Reinart (Viljandi) 76.43 (45.45+30.98)
2. Indrek Kaskpeit 70.53 (43.00+27.53)
3. Sven Simuste 68.77 (39.95+28.82)

Odavise mõlema käega
1. Ain Arro 75.09 (43.06+32.03)
2. Lembitu Kullassepp (Tääksi) 71.25 (40.39+30.86)
3. Indrek Kaskpeit 65.45 (41.58+23.87)

Raskusheide (12,5 kg)
1. Aivar Hommik 18.63
2. Indrek Kaskpeit 17.41
3. Ain Arro 17.39

* uus võistluste rekord

Võistluste lipu langetas Indrek Kaskpeit.

Täname võistluste sponsoreid Suure-Jaani Linnavalitsust, Suure-Jaani Vallavalitsust, aktsiaseltsi "Parmeron" ja aktsiaseltsi "Aknaservice".

Hugo Hommik
Spordimetoodik

Seekord põtru polnud

Mullu novembris jahiga alanud Suure-Jaani linna ja valla volikogudevalitsuste ühisüritustega avaldas soovi liituda Olustvere vald. Tundub, et eelmiste valimiste ajal luhtunud omavalitsuste "abielu" on asendunud "käimisega". Perekonnaõpetusest võib leida soovituse, et parim aeg teineteise tundmaõppimiseks on suvi ja üks parimaid viise ühiselt ettevõetud matk või reis. Just sellistes pisut ekstreemseid situatsioone pakkuvates oludes olla kõige kergem kiiresti üksteise häid külgi ja vigu märgata ning aru saada, kas tahetakse ja suudetakse koos elada-tegutseda. Kas Olustvere vallavanem Are Aua just nii arutles, aga ettepanek üks ühine reis teha tema poolt tuli. Kahepäevase Läti reisi marsruudil Riia – Rundale võttis ette 62 inimest kolmest piirkonna omavalitsusest: volikogude ja valitsuste liikmed, ametnikud, allasutuste töötajad.

Pisut vürtsi ja ekstreemsust otsustas lisada ilm. Kogu reisi aja vaheldusid päikesepaiste ja nõrgemadtihedamad vihmahood, vahel isegi mõlemad korraga. Kavas olnust midagi seetõttu tegemata ei jäänud, kui vast päikesevõtmine Jurmalas välja arvata. Ilmnes, et reisiseltskonnal on hämmastavalt ühesugune maitse: hommikusöögi lauas soovisid kõik kohvi juua. Selline üksmeelne eelistus viis aga "töökorrast" hotelli toitlustajad, kes olid eeldanud, et pooled inimesed – või vähemalt mehed – joovad hommikul kohvi, pooled teed. Õnneks avasid kohvikud juba oma uksi.

Esimese pikema peatuse tegime Siguldas. Suveniiride seas hakkasid kohe silma juba aastaid tagasigi siitkandist tuttavad kirjadega kepid. Kuulasime legendi Turaida Roosist, vaatasime Turaida muuseum-linnust, Gutmani koopaid, Gauja Rahvusparki ja seal asuvaid bobiradasid. Turaida (liivi keeles jumala aed – *tora aida*) piiskopilinnus on rajatud 1214. aastal siin varem paiknenud liivlaste vanema Kaupo linnuse kohale. Suure-Jaani kandi inimestele ei tohiks Kaupo nimi võõras olla, langes ju liivlaste vanem Madisepäeva lahingus nagu Lembitugi. Kui siiani oli enamus Kaupot pidanud läbinisti negatiivseks tegelaseks, kes reetis on rahva, siis edaspidi ei saa selles enam nii kindel olla. Kuulsime, et liivlaste vanem oskas mitmeid keeli, sealhulgas ladina keelt, ja et ta oli tolle aja kohta haritud ning nägi oma rahvale ristiusku astumisega avanevaid paremaid võimalusi. Võib-olla ei pea me ümber hindama mitte ainult oma lähiminevikku? Pärast eelmise aasta veebruari kahte maalihet olid linnus ja Turaida Sigulda vahelist orgu läbiv tee vahepeal suletud, märke toonasest lihkest võib aga veel praegugi näha. Igavesed ei ole isegi maa ja tema pinnavormid.

Edasi võtsime suuna Riiale. Alustuseks väike bussiekskursioon ja siis jalgsi vanalinna. Kaks aastat tagasi tähistas linn oma 800. aastapäeva. Vanalinn on kaunis, siia on juurde ehitatud isegi uusi "vanu" hooneid. Rääkimata restaureerimisest ja kordategemisest. Baltimaade suurimas linnas on, mida turistidel vaadata.

Ning siis Lidosse. Kuigi tegemist on põhiliselt söögikohaga, tasub Riiga sattunul vähemalt kord siit läbi käia. Näide heast äriideest: on tehtud kõik, et te võimalikult palju oma raha siia jätaksite. Eriti juhul, kui tulete seltskonna ja lastega. Kena rahvuslik interjöör – rookatustega palkehitised, kiviparkett, sepistatud lühtrid – segamini klaasseinte-aedade, lifti ja jõulude ajast tuttavate tulekestega. Palju taimi, veeniresid, purskkaeve; liumäed, batuudid, autod, rulluisuväli. Ning muidugi tohutu hulk head ja paremat toitu. Ole ainult mees ja vali meelepärane välja. Eestist tulnutele tunduvad hinnadki esialgu "pisikesed": 0.60, 1.00, 1.90. Lumm kaob aga pärast 25-ga korrutamist.

Jurmalasse jõudsime pimedas. Endiselt tegutseb juba ammustest aegadest tuntud Dzintari kontsertsaal. Meie viibimine sinise lipu rannas ei sattunud seekord kõige paremale ajale, vihmasagarad vaheldusid päikesega ja rannaliiv oli inimtühi. Hotellevõõrastemaju on linnas paar tosinat, jagub ka restorane-kohvikuid ja meelelahutuskohti puhkajate tarvis. Hommikuvalguses nautisime kauneid jalakäijate tänava äärseid ehitisi. Jurmala ajalooline keskus ja osa puitehitisi on 1998. aastast kantud UNESCO maailma kultuuripärandi nimekirja. Kaunilt värvitud ja korrastatud majade-villade kõrval hakkavad aga silma ka erinevas valmimisjärgus "varemed", mille ehitamist on alustatud kümmekond aastat tagasi. Ka mõned varem kasutuses olnud hooned seisavad praegu nukralt ja lagunevad. "Uute" aegadega kaasas käivad probleemid nagu mõnel pool Eestiski näha võib.

Vahepeatus Jelgavas. Käisime arhitekt Rastrelli poolt 18. sajandil Kuramaa hertsogile Ernst Johann Biron'ile projekteeritud lossis, kus praegu tegutseb põllumajandusülikool. Vaatamiseks on välja pandud Kurzeme hertsogite tinast kirstud ja restaureeritud matmisriideid. Palsameeritud hertsogid ja nende naisedlapsed pole kahjuks ajale vastu panna suutnud, iga sõja ajal on nende kirstud varanduse lootuses lahti murtud ja rüüstatud.

Reisi lõppsihiks oli Leedu piiri lähedale väikesesse maakohta Rundalesse kaheksateistkümnenda sajandi keskel ehitatud loss – Biron'i suveresidents. Arhitektiks on siingi Venemaale mitmeid kauneid losse (sealhulgas Talvepalee) projekteerinud Itaalia arhitekt Francesco Bartolomeo Rastrelli. Barokkstiilis klassitsismielementidega luksuslikust hoonest on suur osa restaureeritud ja kasutuses. Siin toimuvad presidendi vastuvõtud; võimalik on ruume ka pulmadeks rentida. Rokokoostiilis sisekujundusega saalidestubades ringi liikudes meenuvad Vene tsaaride uhked paleed – pole ka ime, meistrid on ju samad. Eestis sellist rokokoostiilis sisekujundust säilinud ei ole.

Oligi kaks päeva möödas ja aeg asuda koduteele. Maantee ristus mitmel korral raudteega ja tundus, et lõunanaabrite juures liigub hoopis rohkem ronge, sealhulgas pikki kaubaronge, kui Eestis.

Kaks augustipäeva võib vist kokku võtta tõdemusega, et sellel matkal üksteist väga halvast küljest tundma ei saadud, "käiakse" edasi – koduteel räägiti juba järgmistest ühistest tegemistest: omavalitsuste spordipäevast, kalaretkest ja järgmise aasta reisist.

Vahel on küsitud, et miks korraldatakse kultuuripäevi ja vahetatakse delegatsioone sõpruspiirkondadega teistest riikidest. Psühholoogid ütlevad, et kui hästi lühidalt vastata, siis isiklikult tuttav inimene ei tundu vaenulik ja ebameeldiv ning väga raske on tema pihta lasta. Seega rahu ja hea läbisaamise nimel, mis mõlemad on tugevad just siis, kui algavad n.ö inimesest, mitte riigist. Käsu korras on raske mõista, aru saada ja omaks võtta. See kehtib ka hoopis lähemal elavate, tööd tegevate ja otsuseid vastu võtvate inimeste puhul. Suure-Jaani-Olustvere piirkonna kolme omavalitsuse keskusi lahutab küll vaid 500 meetrit ja 6 kilomeetrit, ometi kohtuvad nii ametnikud kui poliitika tegijad suhteliselt harva. Kaks päeva ühist bussisõitu tõi inimesi kindlasti üksteisele pisut lähemale. Aga pisut lähemalt on inimestest ja nende probleemidest pisut kergem aru saada.

Suur tänu organiseerijatele!

Leili Kuusk

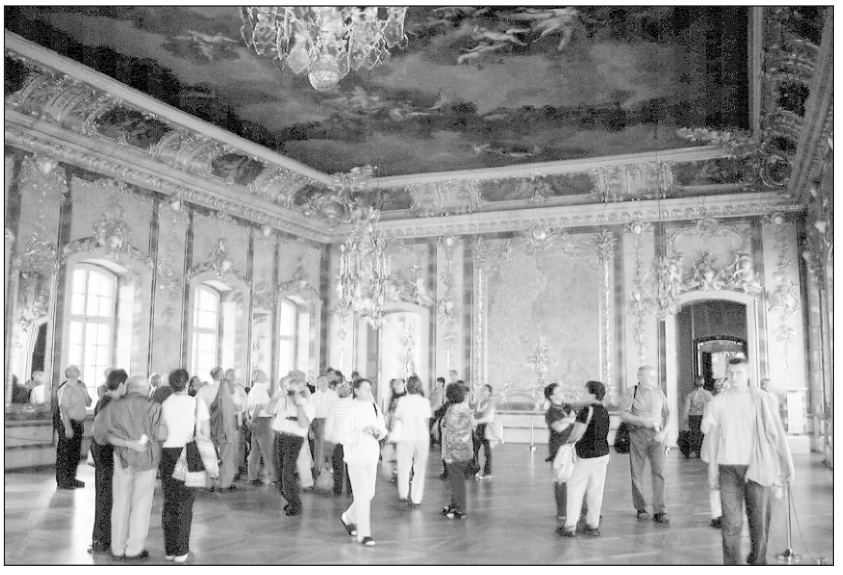

Reisiseltskond Rundale lossi üht saalidest imetlemas FOTO: Jaan Jaska

VOKK käis kuningriigis

Kas te kuningriigis käinud olete? Jah. Rootsis? Võib-olla Inglismaal? Aga kas te Seto Kuningriigis ka käinud olete? Ei ole?

Selle aasta augusti kahel esimesel päeval toimus Obinitsas juba kümnes Seto Kuningriigi päev.

Kui setod rohkem kui kümme aastat tagasi otsisid, mis võiks neid veel peale leelopäevade kokku tuua, siis seda kohe ei leitudki. Appi tuli juhus. 1991. aasta suvel Norras käies nähti midagi sellist, mis setodelegi paistis sobivat. Norra ja Rootsi Kuningriigis elavad metssoomlaste järglased, kelle vana-vana-vanemad asusid sinna elama oma kolmsada aastat tagasi. Kuigi tänaseks keelt vahetanud ja norralasteks saanud, ei ole nad oma juuri unustanud. Igal aastal kuulutavad nad Norra Kuningriigis kolmeks päevaks välja oma Metsasoome Vabariigi ja ei allu sel ajal Norra kuningale. Neil on oma valitsus, oma president, oma lipp ja piirgi, millest üle pääsemiseks peavad võõrad viisa lunastama. Mõte küpses - selline riik kõlbaks setodelegi. Obinitsa rahvas Aare Hõrnaga eesotsas võttis asja tõsiselt ette ja 1. Seto Kuningriik kuulutati välja 20. augustil 1994. aastal Obinitsas.

Kui on kuningriik, siis on vaja ka kuningat. Setod arvasid, et kuningatega on asi tõsine – enne uue valimist võetakse vanal tavaliselt pea maha. Nii sündis mõte valida kuninga – Peko – asemik – rahva poolt valitud Setomaa ülemsootska. Et kuningriik ei oleks vaid ühe valla asi, käib ta "külakorda": kuningriigi päev on toimunud Obinitsas, Mikitamäel, Luhamaal, Meremäel ja Värskas.

Sel aastal oli esimest korda tegemist kahepäevase üritusega. Kahel viimasel aastal sootskaks valitud, üheksa aastat Mikitamäe valla elu juhtinud, Inara Luigase üheks südameasjaks on olnud noortele setu kommete õpetamine. 1. august oligi selline päev, kus lapsed said õppida sõira keetmist, korvi punumist, kargust, kasatskit ja muud.

Kuningriigi "peapäev" on tänaseks nii tuntuks saanud, et setud jälle kord vähemusse on jäänud – setu juurtega inimeste kõrval sõidab selleks päevaks kohale hulk naabreid eestlasi – et setude toredatest tegemistest osa saada. Nii meiegi. Meremäe valla rahvas, kes eelmisel suvel Olustveres käis, oli VOKK-i (Vastemõisa Naiste Ühendus, Olustvere Maanaiste Selts, Kuhjavere Külaselts ja Koksvere Maanaiste Selts) külla kutsunud ja 2. augustil sai sõit teoks. Kuumal hommikul alustas Võrumaa teed 48 inimest.

Kui keskpäevaks kohale jõudsime, oli parkimiseks ettenähtud platsidel autosid juba hulga ja neid tuli aina juurde. Ilm oli kuum ning seetõttu täiskomplektis rahvariideid suhteliselt vähem näha, kuid hõbesõlgi, keesid ja kette ning helmestega tikitud kauneid peakatteid uudistamiseks jagus.

Saatjad võtsid meid "sappa" ja viisid peoplatsile. Lihtsalt. 48 külalist. Vaid lõunasupp oli talongidega, kõik muu põhines usaldusel. Niisama lihtsalt ja enesest mõistetavalt sujus kogu ülejäänud tegevuski.

Et saaksite pisutki osa setode lihtsast ütlemisest ja omanäolisest kõnepruugist, toon siinkohal ära kuninga käsud, mis päeva alustuseks ette loeti.

Kuninga käsuq

Põimukuu 2. pääväl Seto Kuningriigi X aastal.

X Seto Kuningriigi pääväst Mokornulgah Obinitsah anna ma sääntseq käsuq:

Õt mu alambaq tervest ilmast kibõhõhe Seto Kuningriiki jovvasiq tetäq Seto Kuningriigi piiriq vallalõ.

Õt rahvas üle lukõq, õt kuningriigi edenemisõ hääst kuningriigi kassat täütäq, võtta kuningriigi moro pääle tulõmisõl Seto Kuningriigi massu. Massust tetäq priist: kõik, kinkõl om kuningriigi kutsung, kiäq ommaq täüs seto rõivih ja alla katõ arssina tsuraq ja tütriguq.

Kuniq seto Kuningriigi uma rahapada tüühhü nakkas, tarvtaq naaberriigi Eesti Vabariigi kroonõ.

Seto Kuningriigi alambil ja küläliisil hoita hinnäst seto vanno kombidõ perrä ja noidõ EV säädüisi perrä, midä ma olõi ar muutnu.

Han´saajaminõ Seto Kuningriigih om lubat, a piat olõma kolq kõrda läbi aet ja kõrdapite kraadiga kraam. Han´sa liisna juuminõ om kõvastõ keelet. Kia pur´otas ja taplõs, tuu viijas Obinitsa järve likko.

Nuuq Seto Kuningriigi alambaq, kia saai Seto Kuningriiki tullaq, saistakuq kell 12 päivä pistü ja hõigaku Avvu Seto Kuningriigilõ!!!

Edasi võis igaüks peoplatsil ringi vaadata ja valida, mis talle huvi pakkus. Koht oli looduslikult kaunis, Obinitsa kool asub kõrgel mäeveerul, kust avaneb kaunis vaade järvele. Järvele ja üle selle on suunatud ka mäeveerul seisva kivist lauluema pilk.

Vanas koolimajas oli välja pandud kunsti- ja fotonäitus. Staadioniveerel toimus laat. Kaugemalt. s.t Eestist, tulija pilgu jaoks oli kõige üllatavam näha müügilettide vahel järelkärusid ja vankreid, kust müüdi koduõlut ja kalja. Mamnomeetritega vaadid ja hunnik plastpudeleid klaasitäiest suurema koguse ostjatele. Tervisekaitsjatel oli sel päeval vist õnneks puhkus.

Samas oli ka üks suurimat huvi pakkuv paik – degusteerimisplats. Võistlustulle oli toodud omatehtud hansat, õlut, veini, leiba, pirukat ja sõira. Maitsta soovijad asusid pikka sappa.

Avamisel kuulutati välja *sõnolisõ* teema: seekord tuli laita ja sõimata. Ka Pekot ennast – ja naabreidki, viimast võis teha vaid juhul, kui mainiti ka Pekot.

Seejärel algasidki üksteise järel võistlused: *vägümiis, hobõsõ ettepandminõ, katusõ lüüminõ, käsitüü ni kar´usõ võistlus, sõnolisõ võistlus, kargusõ ja kasatski võistlus, pillimehe võistlus.*

Rõõmu tegi see, et mõnel alal – kargus, kasatski – oli eraldi võistlus ka lastele ning ega pillimehedki kõik hallipäised olnud. Noori jätkus isegi sõnaseadjate hulka kuninga *sõnolisõks* sai noormees Jaanus Viskar.

Seejärel algas uue sootska valimine – Inara Luigas sel korral enam ei kandideerinud. Tegemist on vist küll demokraatlikuima valimisega: viis kandidaati tõusid koolilaudadele ning rahvas hääletas nii, et võttis meelepärase kandidaadi laua taha ritta. Seekord sai kõige pikem rivi setu kunstniku Evar Riitsaare laua taha – 450 toetajat. Ülejäänud neli kandidaati kogusid kokku pisut alla viiesaja hääle. Rivist kostus ütlemisi, et noor ja tubli mees, olgu nüüd siis ka sootska.

Evar Riitsaar on kunstnik, kes oma loomingus inspiratsiooni ammutanud setu kultuurist ja Setumaast, aga mitte ainult. Lisaks maalidele ja illustratsioonidele viljeleb ta ka dekoratiivmaali. Üheks tuntuimaks objektiks, mille teostamisel ta on osalenud, võib pidada Ammende Villat Pärnus.

Ja siis tuli midagi, mida esimest korda kohal olija oodatagi ei osanud – sõjaväeparaad. Päevakavast võis küll lugeda, et tuleb sõjaväe kokkukorjamine ja selle näitamine, aga et setod asja nii tõsiselt võtavad – see oli üllatus. Staadioni veerest hakkas pauke kostma ja vägi läks kooli õuelt liikvele. Sõjaväe ülemjuhataja Sulo Nurmeotsale ja sootska Inara Luigasele raporteerisid lennuväe, veeväe, kahurväe, iluväe ja veel paljude teiste vägede juhatajad. Lubati kaitsta Setomaad nii õhust, veest kui maalt tuleva ohu vastu. Relvastus oli vägev: kaks vineerist välja lõigatud lennukit, vankrile upitatud paat, koodid, nuiad, üks kärbselapats, hangud, redel jpm. Appi olid tulnud ka võõrväed – Pegoste suguvõsa Soomest.

Nii – otse ja avalikult – setod omale kuninga asemikku valisidki

Seejärel oligi käes aeg paremaid autasustada. Järgmiseks aastaks said kuninga meistriteks käsitöö mõistja tüdruk, käsitöö tegija, sõirakeetja tüdruk, sõirakeetja, leivaküpsetaja, pirukaküpsetaja, korvikudujad tüdrukud, veinitegija, õlletegija, hansaajaja, kasatski kargaja naine, mees, tüdruk ja poiss, katusekatja, karjus, vägimees, pillimees ja sõnolinõ. Seega on kuninga asemikul päris palju abilisi. Seto Kuningriigi koolikese tiitli sai Obinitsa Põhikool.

Kõiki valituid ja külalisi ootas juba kuninga laud. Et VOKK-i rahvas oli külla kutsutud, siis võime edaspidi rääkida, et oleme kuninga lauas söönud. Läbi küla minnes mängis pill ja lauldi. Päevakohased sõnad sündisid siinsamas. Kus mujal Eestis veel midagi taolist näha-kuulda võib?

Sellega ei olnud aga väsinud reisiseltskonna päev veel lõppenud Meremäe Põhikoolis ootasid meid vastuvõtjad-küllakutsujad, laulunaised, pillimehed, koduõlu, hansa ja pirukad. Meremäe koolis õppis viiekümne aasta tagustel hiilgeaegadel 250 õpilast, tänaseks päevaks on neid järel vaid pisut üle viiekümne. Suure, eelmise sajandi keskpaigas valminud hoone kõrval seisab samast ajast pärit imposantne õpetajate elamu. Jätkuks vaid õpilasi.

Külalised said seto laulu kuulda ja ka ise jalga keerutada.

Meremäelt kojusõiduks suuremale teele välja keeramise kohas näitas teeviit, et Luhamaa piiripunktini on 9 kilomeetrit. Sealgi pool piiri on ju Setomaa ja seto külad. Selgelt tajutavaks muutus siinse rahvakillu mure: kas saab *Kuningriik* kunagi üheks?

Küllakutsujatele suur aitähh!

Leili Kuusk

Uus sootska Evar Riitsaar õnnitlejate ringis autogramme jagamas

FOTOD: Leili Kuusk

Proviisor tuleb külla

Veel mõned nädalad naudime suvesoojust ja saame ruume kütmata läbi, kuid sügis tuleb ikka omal ajal ning toob endaga kaasa külmad ja niisked ilmad. Oht haigestuda on nii noortel kui vanadel. Sügise saabudes on vaja teada, kuidas vastu panna sellistele haigustele nagu köha, nohu, liigestevalud jne.

Sügisel suureneb keemiliste ravimite tarvitamine, kuid need ei ole odavad. Nii tekibki haigel küsimus, kas osta apteegist kalleid ravimeid või tarvitada ravimtaimi, mida saab ise kodus tarvitada ja mis organismile hästi mõjuvad.

Meile tuleb külla Eestis hästi tuntud ravimtaimede asjatundja proviisor Kaljo Mandre, kes jagab näpunäiteid, kuidas ennast ravimtaimedega ravida.

Kohtume temaga 22. septembril kell 11.00 Suure-Jaani Linnavalitsuse saalis (Lembitu pst 42 II korrus). Kuna kohtade arv on piiratud, siis palume osavõtuks ennast eelnevalt registreerida telefonidel 043 71 145 (Aave Toomsalu) või 043 72 103 (Kaili Lepik).

Kohtumiseni!

Matti Zirk
OÜ Suure-Jaani Ravikeskuse juhataja

Seitse olümpiamedalit

Lahmuse - Cliften

Algus eelmises "Leoles"

Ning oligi käes kauaoodatud päev. Pühapäeval 15. juunil kogunesime kooli, et koos päikesetõusuga sõita Tallinna poole. Võistkonna lõplik koosseis oli järgmine: ujujad Annika Holtsmann, Riho Saar ja Kaido Grents ning kergejõustiklased Taivo Sots, Gristel Markus, Angela Siim ja Arvo Sõerd. Treenerid Eero Metsvahi ja kirjatüki autor. Veel kuulusid delegatsiooni koosseisu Eesti Eriolümpia direktriss Laive Poska ja spordidirektor Meeli Hunt. Tallinna lennujaamas mõned protseduurilised toimingud ning hommikul pool kaheksa lendasime Kopenhaageni poole. Seal ümberistumine Dublini lennukile ja varsti olimegi kohal. Lennujaamas tervitati meid pidulikult. Kõiki saabuvaid võistkondi võeti väga soojalt vastu. Meie delegatsiooniga liitus Eesti saatkonna töötaja Marju, kellest sai meie lahutamatu kaaslane ja abiline kogu Iirimaal viibimise ajaks. Saime kätte ka oma kaardid, mida tohtis ära võtta ainult toas olles. Pärast mõningat segadust treeneri kaartidega läks kuuetunniseks bussisõiduks Iirimaa läänerannikule. Sõitsime Atlandi ookeani äärde Clifteni linna. Tänu sellele bussisõidule nägime Iirimaa loodust idast läände. Idarannik on tasasem kui lääneranik. Metsa ja üldse puid oli väga vähe, lage mägine maa, kus sõid lambakarjad. Mäed aga on kaetud taimestikuga ja seetõttu ilusad rohelised. Tänu Golfi hoovusele sajab Iirimaal lund väga harva. Meie sealoleku ajal õitsesid palmid, fuksiad, kallad, rododendronid. Põhjamaalase jaoks oli see eksootika. Clifteni oli üle kolmesaja kilomeetri. Teed on kitsad ja käänulised ning kahelt poolt piiratud kiviaiaga. Autosid on palju, aga juhtide viisakus selline, millest meie võime ainult unistada. Umbes viis kilomeetrit enne Cliftenit eskortis meid linna politsei ja tuletõrje saatemeeskond. Sireenide huilates tegime kesklinnale paar tiiru peale. Hämmastav oli vaadata, kuidas linn oli meie vastuvõtuks ehitud. Üle tänavate suured tervitusloosungid (ka eestikeelsed!), kaupluste aknad ja tänavavalgustuspostid olid ehitud meie rahvusvärvidega ja muidugi lõputult sini- mustvalged lippe. Lipud olid nad kõik ise teinud. Seda meeleolu on raske kirjeldada, selles peab ise osalema. Keskväljakul tervitas meid suur rahvahulk, kes oli seal oodanud ligi kaks tundi. Selline tunne tekkis, et oleme nagu olümpiavõitjad, keda kodulinna rahvas tuleb tervitama. Päris tegu oli jõuda meile määratud kohani, sest rahvas oli tihedalt koos. Toimus pidulik lipuheiskamise tseremoonia, tutvustamine, kingituste üleandmine ja muidugi pildistamine. Pärast vastuvõtu lõppu viidi meid restorani õhtusöögile. Menüü oli rikkalik ning igaüks võis valida endale meelepärase roa. Mina valisin praetud atlandi lõhe juurviljadega. See oli nii maitsev, et kõikidel järgmistel söögikordadel seda tellisingi. Kõhud täis, läksime hotelli. Tüdrukud ühte ja poisid teise. Vahemaa umbes kaks kilomeetrit. Need olid neljatärni hotellid väikesed, aga väga mugavad.

Nüüd veidi Cliftenist. Linnas elab alaliselt umbes tuhat elanikku, turismihooajal aga kuni seitse tuhat inimest. Elanike arvult võiks linna võrrelda Suure-Jaaniga, aga territooriumilt on ta palju suurem. Kuna linn asub Connemara rahvuspargi territooriumil, siis põhiline sissetulek tuleb turismist. Linnas on palju hotelle ja söögikohti. Kaks aastat tagasi esitati Eriolümpia organiseerimiskomiteele avaldus ühe võistkonna võõrustamiseks. Saanud teada, et neil tuleb vastu võtta väike Eesti delegatsioon, oli neil väga hea meel. Aasta tagasi hakati tegelema ettevalmitustega. Nad olid tõesti ära teinud mahuka töö. Hiljem selgus, et meie võistkonnal oli võõrustajatega väga vedanud. Teistel sellist luksust polnud. Isegi paar kuud enne meie saabumist küsiti, et kas meil pole erisoove majutuse, söögi ja treeningu osas. Meil erisoove ei olnud ja patt olekski midagi enamat tahta. Cliftenis viibisime kolm ja pool päeva.

Kui hakkasime oma kotte lahti pakkima, siis ootas ees ebameeldiv üllatus. Eero oli külakostiks kaasa võtnud neli purki eesti õlut. Transportimisel oli üks purk puruks litsutud ja kolm sellise välimusega nagu oleks mõni elukas neid mälunud. Riiete olukorda pole vist mõtet kirjeldada. Võite arvata, kuidas lennukis teie pagasiga ümber käiakse. Minu kaotus oli väike, ainult koti küljetasku oli puruks rebitud. Riided olid hommikuks hotelli poolt pestud ja triigitud.

Otsustasime Eeroga minna öist linna vaatama. Rääkisime oma soovist hotelli omanikule. Varsti oli auto ees ja läks sõiduks kesklinna. Autojuht arvas, et mis te linnas ikka jalutate, minge parem pubisse. Mõte oli hea, sest olla Iirimaal ja mitte käia ehtsas iiri pubis, oleks olnud viga. Teadsime eelnevalt Iirimaa pubikultuurist ainult filmidest nähtud ja raamatutest loetud põhjal.

Nii kui uksest sisse astusime, võttis meid vastu pubikülastajate käteplagin ja rõõmuhõisked. Vaatamata esmaspäeva õhtule oli pubi rahvast täis. Olime sattunud justkui suurele perepeole. Kohe hakati õlut välja tegema. Põhiline jook, mida tarbitakse, ongi õlu. Seltskonna vanus oli üle keskea. Noori pubis ei olnud, sest see pole kombeks. Varsti liitusid meiega Meeli ja Laive ja oh üllatusi, pidime esinema. Saime sellega ilusasti hakkama. Märkamatult oligi paar tundi läinud ja väsimus hakkas maad võtma. Kui lõpuks voodisse saime, siis avastasime, et olime üleval olnud kakskümmend viis tundi.

Vello Jürgenson

Järgneb

Dublini lennujaamas FOTO: Erakogust

RISTSÕNA

Sel korral tuleb teil segi aetud silpidest kokku panna kümme Suure-Jaani kihelkonnast üles kirjutatud vanasõna, mis kõik on seotud looduse ja ilmaennustamisega. Seejuures ei tohi silpe üle jääda.

Õigesti vastanute vahel loosime välja Johannes Jürissoni autogrammiga raamatu "Muusikud Kapid ja Suure-Jaani"

Lahendusi ootame hiljemalt 22. septembriks Suure-Jaani linnavalitsusse. Postiaadress: Leole ristsõna, Suure-Jaani Linnavalitsus, Lembitu pst 42, 71502, Suure-Jaani. Vastuse võite ka isiklikult kohale tuua või linnavalitsuse esimesel korrusel asuvasse postkasti lasta. Ärge unustage märkimast oma nime ja kontaktandmeid, et saaksime teiega loosiõnne naeratamise korral ühendust võtta.

Edukat lahendamist!

1. SEITS DA PAB, MEN SEI LE PAL LEB PEA HÜP SIIS KUI TU HALV NA ILM KONN GI
2. LA LE VA TU KÜÜN HÄR KUUS VETT JAL SIIS PO HEST PAAS KUUS JUUA JUUA, ON KU KEL
3. DA KE KE ME LA VA LÕU VA DI BA JU LU ALT LII TE RA TE PI DA ÄRA E KÄT MA KUI KOLM SAAB,
4. SIL DA DE DE LE LE, TEEB LAD SOO PEA MA LA MA PEA MART MAA
5. KAD DA KIN TA LAH RID TI LA VAD, MIS SE TI TAB SU AND NI NU RES
6. KUIV EHK MA NE VI RE KA SU ON IK TAL JÄ LE KAS VIH VE
7. GA GA, GED HE HIN REE LÄ JA JA SIIS TU PI KA LI NE TALV, VANK RE LEB SIIS RU L I SOE KUI KUI VAD, KÜLM TU NE
8. MAR VAL VAL KÄN KÜ PÄÄS BAR ON, DI SIIS JA PÄE NUL KUI PÄE KA MAAR
9. DE DE DEL GI KA LEB LEB LU TU SÜ SEL TE LE, SIIS MI TU TA KE VA LEH LEH TE PEA LE KUI PEA
10. GI KE JA VI LU DE VA VIL RIK KÜLM KA SÜ SE TOOB JA

VASTUSEKS oleva vanasõna saate järgmistest tähtedest: 1.49 (esimese vanasõna neljakümne üheksas täht (kirjavahemärke ja sõnade vahelisi tühikuid mitte lugeda)), 2.19, 1.13, 2.36, 3.14, 3.25, 3.20, 4.14, 4.21, 5.8, 6.3, 6.17, 7.25, 7.36, 7.62, 7.69, 8.3, 9.20, 8.28, 10.26, 10.30.

OMA-LOOMINGUT

Raamat televisiooni ajastul

Tänapäeva kiire elutempo juures on kindlasti meelelahutuslikult valitsevaks jõuks filmid ja televisioon. Ei nõua ju palju aega ja pingutusi istuda mugavalt tugitoolile ja hoida pilku ekraanil. Kuid kas on ka inimesi, kellel leidub aega ja tahtmist televiisori ees istumise asemel raamatuid lugeda?

Filmi puhul on kõik lihtne: saadakse sõpradega kokku, laenutatakse video, vaadatakse koos ja pärast on seda hea arutada. Filmi sisust saab aru mõne tunniga, raamatu mõistmiseks kulub mõnikord isegi kuid. Ka see on üks argument, mis teeb filmid nii populaarseks.

Kui vaadata suurlinnades ringi, võime märgata, et videolaenutusi on pea poole rohkem kui raamatukogusid ning seal on alati rohkem kliente. Arvatavasti tuleneb see sellest, et inimestele lihtsalt meeldivad filmid ja neisse ei pea niimoodi süvenema nagu raamatutesse ning neid võib käsitleda kergekäelisemalt. Nagu selgus meiegi klassis läbiviidud küsitluse tulemusena, eelistavad noored filmi ülekaalukalt raamatule, sest see "on ju huvitavam". Samuti müüakse enamvähem igas videolaenutuses ka filmiteemalisi meeneid ja suupisteid, et veelgi rohkem kliente kohale meelitada. Raamatukogud aga, tehes ükskõik mida, ei suuda enam koguda nii suurt populaarsust kui varem.

Vaatasime natuke ringi kohalikus *biblioteegis* ja küsitlesime raamatukoguhoidjat, kes kinnitas, et kooliõpilased ei loe eriti meelsasti raamatuid, teevad seda siis, kui raamat on kohustuslikus korras lugeda antud või kui teos on eriti huvitav ja noortepärane. Tundub, et õpilasi ei huvita kuulsate eesti kirjanike, nagu Kreutzwaldi teosed, vaid nad eelistavad nüüdisaegseid raamatuid oma põlvkonna kirjanikelt. Küll aga laenutavad raamatuid innukalt vanemad inimesed, eriti naised. Nende lemmikuteks on armastusest pajatavad bestsellerid.

Mida teha, et tõsta lugemine taas aukohale? Võib-olla aitaks see, kui oleks rohkem lastele ja noortele mõeldud raamatuid, probleemidega, millega puutume kokku igapäevaelus. Ma usun, et kui õpilastele antakse piisavalt informatsiooni ja tehakse teos huvitavaks, oleks lugejaid ka rohkem.

Eric A. Johnson Ameerikast on üks neist inimestest, kes pigem loevad ja kuulavad muusikat, kui vaatavad telerit. Ta arvab, et raamat on parim võimalus end vaimselt ja keeleliselt arendada ning film on tema jaoks ainult petlik edueskalaator. Ta usub, nagu mitmed tema mõttekaaslased, et raamatu järgi tehtud filmi abil saab vaid õrna kujutluse antud teosest, mitte aga põhjaliku ülevaate.

Tegelikult ongi vist nii, et raamatuid loevad rohkem vanema põlvkonna inimesed, sest nad on nii harjunud, neil on rohkem vaba aega ja nad on raamatutega veetnud suure osa oma elust. Noorem põlvkond kasvab aga üles koos arvuti ja televiisoriga ning selle tõttu eemaldubki järjest rohkem raamatutest.

Kadi Tikker

Ilusat alanud kooliaastat!

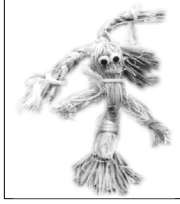

"Loitsuke" alustab tegevust
16. septembril
kell 17.00 Suure-Jaani kultuurimajas
Ootame kõiki
tantsu- ja kultuurihuvilisi lapsi

Paala Rahvamaja tervitab algava hooaja puhul
endisi ja uusi ringide liikmeid
ja pakub ka uuel hooajal võimalust tegeleda
muusika, näitemängu, loovtantsu, kunsti, meisterdamise
ja veel paljude huvitavate asjadega.
Täpsem info: tel 043 58 817
Soovitame tulla kohepeale ja ise järgi uurida.

EELTEADE
27. septembril sõit Palamuse väljanäitusele
Osvõtusoovist teatada Tiiu Sepp
telefon 043 58 817 või õhtuti 043 58 606

Ootame kõiki oma kooli vilistlasi ja endiseid ning praeguseid õpetajaid
13. septembril
Olustvere Põhikooli
10. sünnipäevale pühendatud üritustele
Õpilaste ja vilistlaste vahelised spordivõistlused:
kell 12.00 tütarlaste-naiste võrkpall
kell 13.00 poiste-meeste korvpall
Kell 17.00 kogunemine koolimajja, registreerimine
Kell 18.00 aktus, millele järgneb tantsuõhtu.
Tantsuks mängivad ansamblid
Carburaator ja Boomer,
avatud puhvet.

Rõõmsa kohtumiseni!

Hea inimene!
Kui Sul jääb oma aiast üle
sibullilli või püsililled juurikaid,
mida oled nõus andma linna kaunistamiseks,
siis võta palun kontakti
Reeda Sadamaga telefonil 052 02 343

Kohvik ILMATAR
Lõunasta kohvikus või osta soe toit termokarbis kaasa!
Avatud E– R kell 11– 17
Katame Teie peolaua kohvikus või kodus.
Info Ilmatari 5, Suure-Jaani
telefon 052 09 751
www.hot.ee/puhkebaas

FOTOGRAAF Jaanus Siim
teeb Suure-Jaanis, Köleri tn 3 **ateljeefotosid**
dokumendipildist perepildini.
Eelnev kokkulepe
telefonidel (043) 72 001 või 051 78 704

Suure-Jaani linna ja valla konstaabli
Enn Türgi uus telefoninumber on
053 447 796

NB!
Vastuseid eelmises "Leoles" avaldatud **küsitlusele** ootame hiljemalt 20. septembriks

Ostame ehituslikku saematerjali
Pärnus ja Tallinnas
Telefon/faks 044 37 847
e-post: k.kaup@mail.ee

Ostame metsamaterjali, kasvavat metsa ning metsaga kinnistuid.
Pakkuda võib ka kaitsealuseid ja hüpoteegiga kinnistuid.
Asjaajamine kiire ja korrektne, ei ole vahendajad!
Täpsem info telefonil 052 67 907

Ostan piiramatus koguses, parima hinnaga
pohla ja jõhvikat
Vihiküla kaupluses tööpäeviti kaupluse lahtioleku ajal ja
Suure-Jaanis Tallinna tn 17 kell 19.00 – 21.00
Info telefonil 056 649 529
või õhtuti 043 71 529 ja 034 71 659

TELERITE ja KODUMASINATE REMONT
Samas müügil soodsate hindadega kasutatud pesumasinaid, külmikuid, pliite ja nõudepesumasinaid.
Garantii 1 aaasta, järelmaksu võimalus.

NB! Müügil ilma surveveeta töötavad automaatpesumasinad.

KoduPluss
Riia mnt 95, Viljandi
AVATUD
E–R 9.00 – 16.30
Info telefonil 043 36 342

Õnnitleme lapse sünni puhul!

Tiina ja Olev Umsarel
sündis 10. augustil
poeg **Voldemar**

Eve Kiisil ja Andrus Rännikul
sündis 12. augustil
tütar **Gerly** Rännik

Anneli ja Sivar Joandil
sündis 13. augustil
tütar **Anna-Liisa**

Heli Sarikal ja Jaak Lebedevil
sündis 17. augustil
tütar **Merilyn** Sarikas

ÕNNITLEME SÜNNIPÄEVALAPSI!

SUURE-JAANI LINN		
JÜRI KIMMEL	26.09.1915	88
JAAN JÄRVE	02.09.1918	85
ANNA LEESMÄE	20.09.1918	85
LIISA KIMMEL	30.09.1918	85
LEIDA GRIŠAN	20.09.1921	82
LEIDA VENDLA	12.09.1923	80
SELMA ROOMETS	22.09.1928	75
LEO PAAS	17.09.1933	70
JÜRI SIIMER	24.09.1933	70
TÕNIS KIRIKMÄE	19.09.1938	65
ELLI VENDELIN	25.09.1938	65
EPP JOALA	19.09.1943	60
SUURE-JAANI VALD		
MARTA PAAS	13.09.1908	95
LIDIA KUUSK	10.09.1910	93
MATHILDE KAASIKU	02.09.1913	90
ELLA STIIM	17.09.1914	89
LINDA VALDMAA	26.09.1916	87
ANETE ORAV	29.09.1916	87
ARMANDA MOTRITŠ	30.09.1916	87
VILMA JÜRIADO	11.09.1921	82
VLADIMIR SERMAN	14.09.1922	81
HERMAN TOMINGAS	17.09.1923	80
ELMAR TEDER	21.09.1923	80
GUSTAV PÄRNASALU	11.09.1928	75
HELMUT KULDKEPP	15.09.1928	75
JUHAN VONK	19.09.1928	75
ENDEL VINGISSAR	23.09.1928	75
MILVI SIIMER	18.09.1933	70
ÜLO PÕDER	13.09.1933	70
MARI PETERSON	21.09.1938	65
HUGO LEPPNURM	01.09.1943	60
REIN KAUL	08.09.1943	60
VELLO MURUMETS	26.09.1943	60
LILLI KIVISILD	18.09.1948	55
LEMBIT SOONETS	17.09.1948	55
PEETER VEERESTE	21.09.1948	55
VALLI BAKHOFF	11.09.1953	50
OLUSTVERE VALD		
LIDIA KIVISILD	18.09.1912	91
ANETA LUIK	12.09.1921	82
OLGA HAJANEN	24.09.1922	81
MARTA MÖLDER	25.09.1923	80
HILJA LABIDAS	03.09.1928	75
BERNHARD RUDISAAR	03.09.1928	75
MAIA SIHVER	24.09.1933	70
AITA TAMMPERE	21.09.1938	65
ELJU ELAGIN	04.09.1938	65
TAIVO TEDER	30.09.1938	65
MARIE TEDER	22.09.1943	60
MATI OJA	22.09.1953	50

Mälestame

AVO-REIN SUBI	06.05.1943 – 01.08.2003
MEIDO KIMMEL	09.05.1937 – 11.08.2003
SILVIA PEEK	28.09.1923 – 12.08.1923
KARMEN SCHUBERT	03.05.1952 – 14.08.2003
KALJU KANGRO	20.07.1938 – 25.08.2003

e-post: leole@vald.s-jaani.ee
http://www.suure-jaani.ee/leole
Reklaamkuulutuse hind: ettevõtjal 150.- krooni, eraisikul 15.- krooni.
Reklaami ootame kuni 1. kuupäevani.
Toimetusel on õigus artiklite teksti redigeerida-lühendada.

Toimetaja
Leili Kuusk 052 21 859
Lembitu pst 42, Suure-Jaani
tel (043) 71 145 (tööl)
leili@suure-jaani.ee
Toimetaja-abi fotograaf
Jaanus Siim
tel (043) 72 001, 051 78 704
jaanus@suure-jaani.ee

Kontaktisikud:
Suure-Jaani Linnavalitsus
Aili Adamson tel (043) 71 145
faks (043) 71 271
suure-jaani@suure-jaani.ee
Suure-Jaani Vallavalitsus
Märt Perve tel (043) 55 431
faks (043) 55 439
mart@vald.s-jaani.ee

Olustvere Vallavalitsus
Silvi Raudmets tel (043) 74 266
faks (043) 74 389
olustverevv@alex.vil.ee
Suure-Jaani Gümnaasium
Reeda Sadam tel (043) 72 003, 052 02 343
faks (043) 72 051
reeda@sjg.edu.ee

Küljendus
Külliky Lohu
055 18 297
kiky@s-jaani.ee

Trükk
OÜ Vali Press
Pajusi mnt 22, Põltsamaa
tel (077) 52 491
vali@estpak.ee

LEOLE **Kolme omavalitsuse infoleht ilmub 1 kord kuus**